EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 26.9.2024
COM(2024) 423 final

Soovitus:

NÕUKOGU OTSUS,

millega antakse komisjonile juhised pidada läbirääkimisi Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) ja Korea Poolsaare Energia Arenduse Organisatsiooni (KEDO) vahelise lepingu pikendamiste üle

SELETUSKIRI

1. SISSEJUHATUS

Korea Poolsaare Energia Arenduse Organisatsiooni (KEDO) asutasid 1995. aastal USA, Jaapan ja Korea Vabariik. Selle peamine eesmärk oli tarnida Korea Rahvademokraatlikule Vabariigile (KRDV – Põhja-Korea) kaks kergeveereaktorit (kergeveereaktori projekt). Euratom on KEDO täisliige alates 1997. aastast. Leping, millega reguleeritakse Euratomi liikmesust KEDO-s, kaotas kehtivuse 31. mail 2024.

2023. aasta novembris teavitas Korea Vabariik teisi KEDO juhatuse liikmeid (USA, Jaapan ja Euratom) otsusest pikendada KEDO tegevust ajavahemikuks 2024–2027. Jaapan nõustus KEDO tegevuse pikendamisega 2024. aasta alguses, USA aga väljendas oma nõusolekut alles hiljuti, 2024. aasta juulis. Euratom peab veel oma nõusolekut väljendama.

Euratomi asutamislepingu artikli 101 teises lõigus sätestatud korra kohaselt peab komisjon Euratomi ja rahvusvaheliste organisatsioonide, nagu KEDO, vaheliste lepingute üle läbirääkimisi vastavalt nõukogu poolt varem antud juhistele. Nõukogu peab läbirääkimiste tulemusel koostatud lepingu seejärel heaks kiitma, enne kui komisjon saab selle Euratomi nimel sõlmida. Seega on Euratomi ja KEDO vahelise lepingu pikendamise menetluse esimeseks sammuks nõukogu poolt komisjonile läbirääkimisjuhiste andmine. Allpool üksikasjalikumalt esitatud põhjustel leiab komisjon, et Euratomi huvides on oma liikmesust pikendada, ning esitab seetõttu nõukogule soovituse volitada teda pidama läbirääkimisi liikmesuse pikendamise üle.

KEDO ei tegutse praegu aktiivselt. Organisatsiooni jätkuva olemasoluga soovitakse kaitsta selle liikmete, sealhulgas Euratomi finants- ja õigushuve. Liikmesuse jätkamiseks ei ole vaja rahalist panust ELi eelarvest.

2. TAUST

Kuna Põhja-Korea ei täitnud tuumarelva leviku tõkestamise alal oma kohustusi, lõpetas KEDO aktiivse tegevuse 30. mail 2006. Aasta hiljem otsustas KEDO juhatus siiski, et organisatsioon peaks jätkuvalt eksisteerima juriidilise isikuna järgmistel rahalistel ja õiguslikel põhjustel.

- *Üldiste rahaliste nõuete säilitamine Põhja-Korea vastu*

  Need nõuded aeguksid, kui KEDO olemasolu lõppeks ilma, et tal oleks õigusjärglast. KEDO senised rahalised nõuded Põhja-Korea vastu vastavad kokku 1,89 miljardi USA dollari suurusele varale. *[NB! KEDO-l ei ole allesjäänud nõudeid peatöövõtja Korea Electric Power Corporation (KEPCO) vastu.]* Üks võimalus nimetatud vara jagamiseks on jaotada see vastavalt iga lepinguosalise osamakse üldisele osakaalule. Sellisel juhul oleks Euratomil õigus 4,7 %-le.

- *KEDO liikmetele õiguskaitse pakkumine vastutusega seotud või kahju hüvitamise nõuete eest*

  2011. aasta septembris nõudis Põhja-Korea KEDO-lt kergeveereaktori projekti lõpetamata jätmise eest 5,6 miljardi USA dollari suurust kompensatsiooni. Peale Põhja-Korea nõude võivad nõuded KEDO või selle liikmete vastu teoreetiliselt tekkida ka riigi omanduses olevatel pankadel, mille kaudu Jaapan ja Korea Vabariik

tegid KEDO-le oma osamakseid (vastavalt JBIC ja KEXIM). Need osamaksed tehti laenudena, mida ei ole täielikult tagasi makstud.

- *Jätkuvad finantshuvid seoses KEDO peatöövõtja KEPCO-ga*

  KEDO ja KEPCO omavahelise lepingu lõpetamise tingimuste kohaselt võttis KEPCO enda kanda kõik KEDO täitmata kohustused (peamiselt nõuded alltöövõtjatelt) ja omandas vastutasuks teatavad KEDO varad. Teatavatel tingimustel peab KEPCO jagama KEDO-ga ülemäärast kasu, mida ta saab nende varade edasimüügist või uuesti kasutamisest.

- *KEDO omab Põhja-Koreas endiselt teatavat taristut ja muud vara*, millesse on investeeritud ligikaudu 500 miljonit USA dollarit. KEDO olemasolu lõppemisega muutuksid see taristu ja need varad Põhja-Korea omandiks.

KEDO ülesanded piirduvad sellega, et olla kontaktpunktiks Põhja-Koreaga, KEDO peatöövõtja KEPCO-ga, Jaapani rahvusvahelise koostöö pangaga (JBIC) ja Korea ekspordi-impordipangaga (KEXIM), ning sellega, et anda aru juhatuse liikmetele ja olla nende vahel koordinaatoriks.

Seda nn tühja kestana eksisteerivat KEDO-t on seni rahastatud üksnes veel olemasolevatest KEDO vahenditest, seega ilma selle liikmete täiendavate osamakseteta.

3. EURATOMI PRAEGUNE LIIKMESUS KEDO-S

Euratomi liikmesuse üle KEDO-s peeti 2007. aastal läbirääkimisi, et säilitada liikmesus nn tühja kestana eksisteerivas KEDO-s.

See otsus põhines seisukohal, et Euratomi huvides on oma liikmesus säilitada. Vastasel juhul ei oleks Euratomil enam õigust saada osa võimalikust kasust, mida KEPCO võib saada KEDO endiste seadmete müügist või Põhja-Korea poolt KEDO-le tehtavatest maksetest. Liikmena on Euratomil õigus saada osa, mis on proportsionaalne tema osaga kogu makstud osamaksudest, st maksimaalselt ligikaudu 89 miljonit eurot (see summa põhineb Euratomi osamaksudel ega sisalda intresse).

Lisaks ei saaks Euratom juhul, kui ta enam liige ei oleks, kaitsta oma juriidilisi õigusi seoses KEDO varadega Põhja-Koreas. Samuti kaotaks Euratom võimalike vastutus- või hüvitisnõuete korral igasuguse kontrolli kaitse üle, mis on KEDO liikmetel praegu tänu organisatsiooni kui juriidilise isiku jätkuvale olemasolule.

Seda lähenemisviisi järgiti KEDO lepingu pikendamisel 2012., 2015., 2018. ja 2021. aastal.

4. OTSUS KEDO JÄTKUVA OLEMASOLU KOHTA JURIIDILISE ISIKUNA PÄRAST 31. MAID 2024

Peamised põhjused, miks teised juhatuse liikmed otsustasid KEDO olemasolu pärast 31. maid 2024 säilitada, on samad:

(a) säilitada KEDO rahalised nõuded Põhja-Korea vastu;

(b) jätkata KEDO nelja täisliikme kaitsmist Põhja-Korealt tulenevate õigusnõuete eest, olenemata sellest, kas need on alusetud või mitte;

(c) säilitada juriidiline õigus KEDO omandis oleva Põhja-Koreas asuva taristu ja vara suhtes ning

(d) võimalus, et KEDO kergeveereaktori projekti peatöövõtja peab juhul, kui KEDO endised seadmed on edasi müüdud, KEDO-le hiljem osa saadud kasust tagasi maksma.

Euratomi liikmesust KEDO-s reguleeriv leping aegus 31. mail 2024. Komisjon peab nõukogu antud läbirääkimisjuhiste alusel pidama läbirääkimisi liikmesuse jätkamise üle.

Sarnaselt eelmiste pikendamistega tuleks nõukogu juhistes arvesse võtta, et KEDO-t rahastatakse ka edaspidi üksnes olemasolevatest vahenditest ning et seetõttu ei too Euratomi jätkuv liikmesus kaasa kulusid ELi eelarvele. See tingimus, mis lisati eelmistesse pikendamislepingutesse, peaks jätkuvalt sisalduma KEDO-ga sõlmitud mis tahes pikendatud lepingus.

Võttes arvesse, et KEDO tegevust on varem korduvalt pikendatud ja et see on pikk protsess ning et Euratom ja liikmesriigid ei pea võtma rahalisi kohustusi, tuleks lepingu tulevaste pikendamiste suhtes kasutada lihtsustatud lähenemisviisi, mille kohaselt annab nõukogu komisjonile tulevaste pikendamiste üle läbirääkimiste pidamiseks laiemad volitused. Laiemad volitused võimaldaksid komisjonil pidada läbirääkimisi rohkem kui ühe pikendamislepingu üle, tingimusel et Euratomi liikmesuse pikendamine KEDO-s ei avalda finantsmõju ELi eelarvele.

5. KOKKUVÕTE

Argumendid, mis viisid otsuseni jätkata liikmesust pärast 2007. aastat ning seejärel ka pärast 2012., 2015., 2018. ja 2021. aastat, on jätkuvalt kehtivad. Euratomi huvide kaitsmiseks on parim viis see, et tema liikmesus nn tühja kestana eksisteerivas KEDO-s jätkub ka pärast 31. maid 2024. Jäädes liikmeks ka pärast seda kuupäeva, säilitab Euratom kas või väikse võimaluse saada KEDO peatöövõtjalt pärast seadmete edasimüüki tagasi osa saadud kasust (maksimaalselt ligikaudu 89 miljoni eurot) või saada hüvitist juhul, kui Põhja-Korea rahuldab KEDO nõude. Jätkuv liikmesus pakub samuti parimat kaitset võimalike vastutusega seotud nõuete vastu ja võimaldab Euratomil ka edaspidi vahetult osaleda kõigis neid küsimusi käsitlevates aruteludes (KEDO raames ja kolmandate isikutega).

Seetõttu soovitab komisjon nõukogul võtta vastu järgmine otsus, millega volitatakse komisjoni pidama läbirääkimisi Euratomi ja KEDO vahelise lepingu pikendamiste üle läbirääkimisjuhiste kavandi alusel.

Soovitus:

NÕUKOGU OTSUS,

millega antakse komisjonile juhised pidada läbirääkimisi Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) ja Korea Poolsaare Energia Arenduse Organisatsiooni (KEDO) vahelise lepingu pikendamiste üle

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 101 teist lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust

ning arvestades järgmist:

(1) Euratomi ja KEDO vaheline leping aegus 31. mail 2024.

(2) KEDO juhatus otsustab eeldatavasti jätkata KEDO tegevust rahvusvahelise organisatsioonina ka pärast 31. maid 2024.

(3) Euratomi huvides on rahalistel ja õiguslikel põhjustel jätkata oma liikmesust KEDO-s,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Komisjonile antakse volitused pidada Euratomi nimel läbirääkimisi Euratomi liikmesuse pikendamiste üle KEDO-s vastavalt lisas esitatud läbirääkimisjuhistele.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja